

Æ Quernsteen

Æ Quernsteen (kværnsten) er sandsynligvis en del af en døbefont fra 1100-1200-tallet, men ifølge sagnet kastet hertil af en kæmpe eller trolld.

Ved Æ Quernsteen var der ladeplads for skibe, der førte varer til og fra Ribe.

Der holdes hvert år Æ Quernsteensløb.

Ifølge et gammelt sagn boede der en kæmpe eller trolld på Mandø. Han ville ramme Ribe Domkirke med den store sten - og hans "fingeraftryk" findes endnu på stenen. Foto: Charlotte Lindhardt.

Øster Vedsted

Øster Vedsted har været bebygget siden førromersk jernalder (500 f.Kr.-0). Landsbyen udviklede sig fra området ved Marskvej og Græsgårdsvej med bebyggelse mod øst til Tøndervej. Den grønne landsby med mange gårde og huse i Bedre Byggekik er udpeget som kulturmiljø.

Om Landskabsgang

Vadehavet, marsken, naturen og de mennesker, der har levet i området igennem årtusinder, er udgangspunktet for Landskabsgang. Her har alle mulighed for at opleve det flade marsklandskab i Nationalpark Vadehavet via en gennemgående sti og afstikkere ud til andre oplevelser i nærheden. Landskabsgang byder på marskenge og dyreliv i et internationalt naturbeskyttelsesområde og historier om de mennesker og den natur, som har påvirket området.

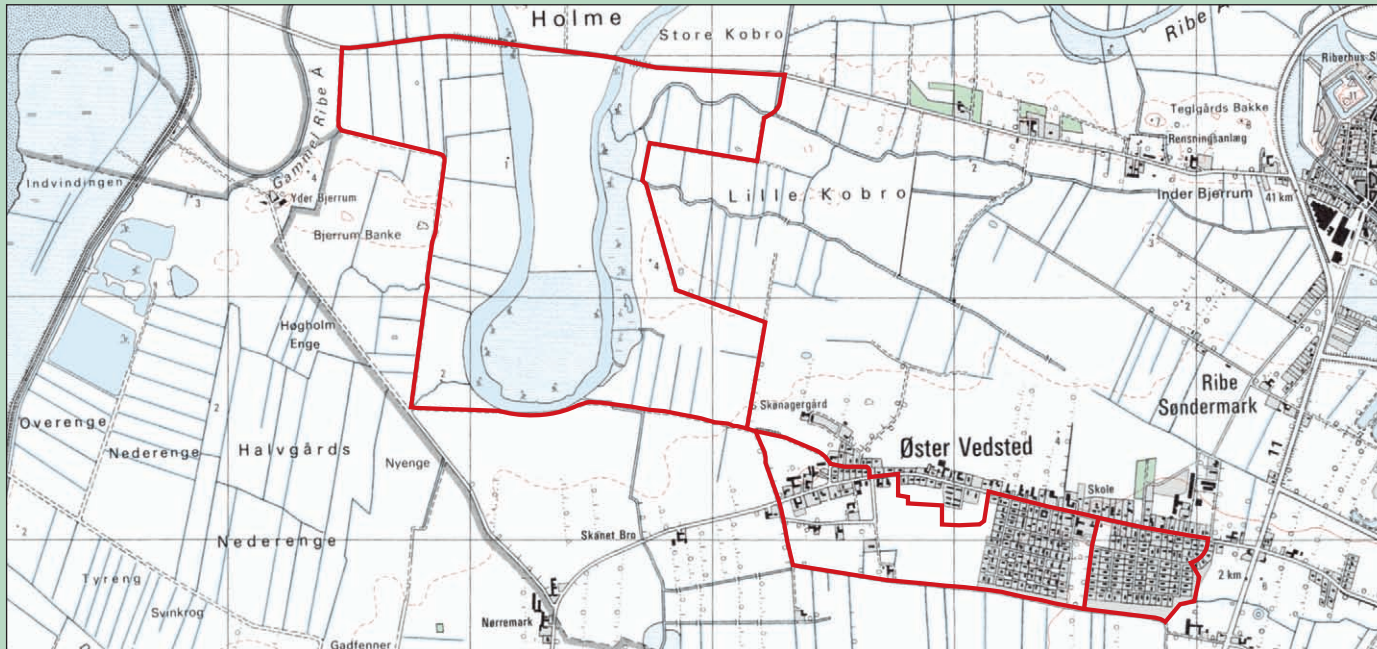
Landskabsgang er en rundtur, som man kan påbegynde hvor som helst på ruten. Stien er ca. 12 km lang og går rundt om Øster Vedsted og åslyngen. Derfra kan man begive sig ud mod Vadehavet, ind mod Ribe eller tage en afstikker til de nærliggende landsbyer og kirker.

Turen går over mindre asfalt- og markveje, slåede trampestier og langs markerne. Landskabsgang vedligeholdes af private, og derfor bedes man respektere afgrøder og markgrænser.

Langs ruten findes infostandere med større fortællinger samt pæle, der viser vej.

På hjemmesiden www.landskabsgang.dk kan man finde historier om områdets natur og kultur samt henvisninger til andre hjemmesider og yderligere litteratur.

Landskabsgang er skabt af Øster Vedsted Fællesråd og private med støtte fra Esbjerg Kommune, Friluftsrådet, SE's Vækstpulje, Lokale- og Anlægsfonden, Brandkassefonden SydVest og DTE.

Landskabsgang

- en vandretur i marskens historie

Landskabsgang - Øster Vedsted

Inder Bjerrum

Inder Bjerrum er en naturlig forhøjning, som beskyttede de to oprindelige gårde mod stormflod.

Fra 1300 til 1600-tallet lå der to teglgårde, som brugte marskens klæg og leverede sten til Ribe. Statens Marskforsøg havde en forsøgsgård 1923-1971.

Forsøgsgården er i dag privatbolig. Foto: Charlotte Lindhardt.

Marskens dyre- og planteliv

Nationalpark Vadehavet er levested for over 10.000 dyrearter. Her kommer årligt over 10 millioner trækfugle, og der er østers, muslinger og sæler. I Ribe Å lever laks, ørred, snæbel og oddere. Vegetationen varierer fra strandengene ved Ribe Ås udløb til engene nær geesten.

Kobbersneppe i marsken. Foto: Klaus Melbye, Vadehavsentret.

Stednavnene fortæller historien

Rundt omkring findes steder, hvis navne fortæller områdets historie. Lille og Store Kobro var fx overgangs- og græsningssteder for stude (køer).

Fra Mandø Hølade hentede Mandø's indbyggere hø til vinterfoder. Inder og Yder Bjerrum ligger på naturlige forhøjninger i marsken. Øster Vedsted betyder Withis østlige bebyggelsessted.

Yder Bjerrum

Yder Bjerrum ligger på en naturlig banke ved Ribe Ås tidligere udløb. Stedet har været beboet siden middelalderen. De to oprindelige gårde, Østergården og Vestergården, tilhørte tidligere kronen og kirken. Der var kro på stedet fra 1400-1500-tallet og indtil 1923.

Ribe Holme

Erik 6. Mened skænkede i 1294 Ribe Holme til Ribe. På sydspidsen, Tyreng, gik byens offentligt betalte avlstyr.

En holmevogter sørgede for at kontrollere markskel, høfordeling og kvægets græsning.

Indtil 1930'erne var der hver sommer folkelige Holmefester under høslætten.

Køer fragtes over Ribe Å på trækpramme. Foto: Ribe Byhistoriske Arkiv.

Marskens kirker

Den vulkanske stenart tufsten blev brugt til mange kirkebyggerier i Vadehavsområdet. Fem af de seks nærmeste kirker er helt eller delvist af tufsten: Ribe Domkirke og kirkerne i Vilslev, Farup, Vester Vedsted og Hviding. Skt. Catharinæ Kirke er af munkesten.

Hviding Kirke. Foto: Charlotte Lindhardt.

Udnyttelse af marsken

Marskbønderne udnyttede geesten til agerdyrkning og marsken til græsning og høslæt.

Der har været åle-, lakse- og ørredfiskeri i Ribe Å siden middelalderen. Åen gav drikkevand til dyrene og næring til marskengene.

Granly Skov er nyanlagt og har bl.a. naturlegeplads.

Mergling af marsken

Fra sidst i 1800-tallet og indtil midten af 1900-tallet blev Danmarks sure landbrugsjord merglet. Ved Klåbygård var der 1910-1951 to mergellejer, som ved hjælp af små jernbanespor tilknyttet hovedbanenettet forsynede indlandet og marsken med den kalkrige mergel.

Mergelbanebroen over Ribe Holme i 1930. Kilde: Jens Bruun-Petersen/H. Theuts Samling/Sydvestjyske Museer.

Ribe Å

Ribe Å fik nyt udløb og en kanal 1855-1856. Åslyngen blev skåret over i 1918, og fra 1954 lukkede dæmningen ved Ribe for større skibes sejlads.

Ribediget og Kammerslusen stod færdige i 1912.

I Kanalhuset har der været kro og karantænestation.

Kammerslusen lukkes ved stormflod og sikrer på den måde marskens beboere. Foto: Charlotte Lindhardt.

Vadehavet, marsken og geesten

Vadehavet er et fredet, internationalt naturbeskyttelsesområde. Nationalpark Vadehavet udgør ca. 10 % af det samlede areal i Danmark, Holland og Tyskland.

Marskengene kunne blive oversvømmet af stormflod, og i 1100-tallet flyttede bebyggelsen op på den højereliggende geest.

Strandingsgods tilhørte staten og blev solgt på auktion.